

Część I

WARUNKI ROZWOJU NAUKI POLSKIEJ

Wstęp — Bogdan Suchodolski	7
I. Społeczeństwo polskie — Janusz Żarnowski	11
1. Lata międzywojenne	11
a. Warunki polityczne, społeczne i gospodarcze rozwoju życia umysłowego	11
b. Kultura masowa	17
c. Inteligencja	20
2. Lata 1939—1951	31
II. Organizacja i instytucje życia naukowego w Polsce (listopad 1918—1939) — Bohdan Jaczewski	36
1. Uwagi wstępne	36
2. Odbudowa i rozwój instytucji naukowych (1918—1927)	41
a. Organizacja i finansowanie nauki	41
b. Warszawski ośrodek naukowy	59
c. Rozwój organizacyjny krakowskiego ośrodka naukowego	90
d. Lwowski ośrodek naukowy	106
e. Poznański ośrodek naukowy i jego rola po odzyskaniu niepodległości	120
f. Odbudowa życia naukowego w Wilnie	128
g. Życie naukowe w Lublinie	133
h. Regionalne towarzystwa naukowe	135
i. Współpraca naukowa Polski z innymi krajami w latach 1918—1928. Studia Polaków w Gdańsku	139
3. Warunki rozwoju nauki polskiej w latach 1928—1939	146
a. Sytuacja gospodarcza i polityczna w latach 1928—1929 oraz jej oddziaływanie na życie naukowe w kraju	146
b. Próby wprowadzenia nowoczesnego systemu organizacji nauki polskiej	153
c. Finansowanie nauki polskiej w latach 1928—1939	160
d. Rola Funduszu Kultury Narodowej w popieraniu polskiej twórczości naukowej (1928—1939)	168
e. Reforma szkolnictwa akademickiego	183
f. Próba koordynacji pracy naukowej w skali ogólnopolskiej. Rada Nauk Ścisłych i Stosowanych	198
g. Warszawski ośrodek naukowy	206
h. Krakowski ośrodek naukowy	236
i. Życie naukowe Lwowa	254
j. Życie naukowe w Poznaniu	268

k. Wileński ośrodek naukowy	277
l. Instytucje życia naukowego w Lublinie	286
m. Organizacja i rozwój regionalnych instytucji życia naukowego	290
n. Stosunki naukowe Polski z zagranicą	302
4. Bilans zamknięcia	310
III. Nauka i szkolnictwo wyższe w latach 1939—1951 — Stanisław Mauersberg	316
1. Nauka i szkolnictwo wyższe w okupowanym kraju (1939—1945)	316
a. Polityka naukowo-kulturalna Niemiec i ZSRR na polskich terenach okupowanych	316
b. Straty wojenne i okupacyjne nauki i szkolnictwa wyższego	330
c. Tajne nauczanie w szkołach wyższych	335
d. Prace naukowe	365
e. Zakończenie	375
2. Nauka i szkolnictwo wyższe na obczyźnie w latach wojny i po wojnie	377
a. Szkolnictwo wyższe i nauka polska na obczyźnie w latach wojny (1939—1945)	377
b. Szkoły wyższe i nauka polska na obczyźnie w latach powojennych (1945—1951)	398
3. Nauka i szkolnictwo wyższe w Polsce Ludowej w latach 1944—1951	412
a. Odbudowa i rozbudowa szkolnictwa wyższego w pierwszych latach Polski Ludowej	412
b. Na drodze do reformy szkół wyższych i reorganizacji nauki	433
c. Działalność Rady Głównej do Spraw Nauki i Szkolnictwa Wyższego	445
d. I Kongres Nauki Polskiej	459
IV. Społeczny ruch naukowy w Polsce w latach 1939—1951 — Waldemar Rolbiecki	469
1. Uwagi wstępne	469
2. Okres II wojny światowej	471
3. Powojenne wznowienie	477
4. Przemiany społecznoustrojowe w kraju a społeczny ruch naukowy	480
5. Ruch naukowawczy i ruch społeczno-zawodowy pracowników nauk	482
6. Propozycja Polskiej Akademii Umiejętności	492
7. Inicjatywa władz państwowych i partii politycznych	499
8. Nieudana próba wspólnego działania korporacji naukowych	507
9. Tak zwane przezwycięzenie odchylenia pravicowonacjonalistycznego i jego następstwa w ruchu naukowym	514
10. Epizod klubów profesury demokratycznej	519
11. Zakończenie: Społeczny ruch naukowy pod kuratelą	521
V. Formowanie systemu polityki naukowej 1944—1951 — Piotr Hübner	529
1. Rozbudowa biurokracji	529
2. Ideologizacja i upartyjnienie	537
VI. Archiwa w latach 1919—1951 i ich wkład do nauki polskiej — Andrzej Tomczak	542
1. Państwowa służba archiwalna	543
a. Organizacja archiwów państwowych	543

b. Działalność naukowo-wydawnicza władz archiwalnych	546
c. Poszczególne archiwa	547
2. Archiwa samorządu miejskiego i wyższych uczelni	557
a. Archiwa miejskie	557
b. Archiwa uniwersyteckie	559
3. Archiwa kościelne i archiwa rodowe	560
a. Archiwa kościelne	560
b. Archiwa rodowe	561
4. Zasoby archiwów polskich i ich uprzystępnianie	562
5. Rozwój archiwistyki w Polsce	565
6. Unaukowanie archiwów	567
VII. Biblioteki i ich rola w rozwoju życia naukowego w Polsce (1919— —1951) — Zofia Gaca-Dąbrowska	569
1. II Rzeczpospolita (1919—1939)	569
2. Wojna (1939—1945)	587
3. Polska Rzeczpospolita Ludowa (1945—1951)	594
VIII. Popularyzacja nauki w Polsce w latach 1918—1951 — Jadwiga Sutyła, Leszek Zasztowt	604
1. Lata 1918—1939	604
a. Książka popularnonaukowa	607
b. Czasopisma	620
c. Recepcja literatury popularnonaukowej	624
d. Odczyty i wykłady	626
e. Radio	634
f. Muzea	635
2. Lata 1939—1951	636
a. Okres okupacji	636
b. Lata 1944—1951	644
Skorowidz nazwisk	674
Spis ilustracji	693

